

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu kolmas jaosto)

12 päivänä helmikuuta 2019*

Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Päätös, jossa todetaan SEUT 101 artiklan rikkominen – Sakot – Tuomio, jolla päätös kumotaan osittain – Sakon pääoman palauttaminen – Viivästyskorke – Sellaisen oikeussäännön, jolla annetaan yksityisille oikeuksia, riittävän ilmeinen rikkominen – Syy-yhteys – Vahinko – SEUT 266 artikla – Delegoidun asetuksen (EU) N:o 1268/2012 90 artiklan 4 kohdan a alakohdan toinen virke

Asiassa T-201/17,

Printeos, SA, kotipaikka Alcalá de Henares (Espanja), edustajinaan asianajajat H. Brokelmann ja P. Martínez-Lage Sobredo,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinaan F. Dintilhac ja F. Jimeno Fernández,

vastaajana,

jossa SEUT 268 artiklan perusteella ensisijaisesti vaaditaan korvaamaan siitä aiheutunut vahinko, että komissio kieltäytyi maksamasta kantajalle viivästyskorkeoa sen sakon pääomasta, joka palautettiin sen seurauksena, että [SEUT] 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (AT.39780 – Kirjekuoret) 10.12.2014 annettu komission päätös C(2014) 9295 final kumottiin 13.12.2016 annetulla tuomiolla Printeos ym. v. komissio (T-95/15, EU:T:2016:722), ja jossa SEUT 263 artiklan perusteella toissijaisesti vaaditaan kumoamaan 26.1.2017 tehty komission päätös, jolla kieltäydettiin tästä palauttamisesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Frimodt Nielsen sekä tuomarit V. Kreuschitz (esittelevä tuomari), I. S. Forrester, N. Póltorak ja E. Perillo,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 3.7.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

tuomion

Asian tausta

- 1 Euroopan komissio totesi [SEUT] 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (AT.39780 – Kirjekuoret) 10.12.2014 antamallaan päätöksellä C(2014) 9295 final (jäljempänä vuoden 2014 päätös), että muun muassa kantajana oleva Printeos SA oli rikkonut SEUT 101 artiklaa ja Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 53 artiklaa osallistuessaan 8.10.2003–22.4.2008 kartelliin, joka muodostettiin ja pantiin täytäntöön tuoteluetteloihin sisältyvien vakiokirjekuorten ja painettujen erikoiskirjekuorten eurooppalaisilla markkinoilla, mukaan lukien Tanskassa, Saksassa, Ranskassa, Ruotsissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Norjassa. Kyseinen päätös annettiin [SEUT 101 ja SEUT 102] artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta 7.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 (EUVL 2004, L 123, s. 18) 10 a artiklan ja sovintomenettelyn toteuttamisesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 7 ja 23 artiklan mukaisten päätösten tekemiseksi kartelliasioissa annetun komission tiedonannon (EUVL 2008, C 167, s. 1) mukaisen sovintomenettelyn päätteeksi.
- 2 Vuoden 2014 päätöksen 1 artiklan 5 kohdan todetun rikkomisen perusteella komissio määräsi kantajalle ja sen tietyille tytäryhtiöille yhdessä ja yhteisvastuullisesti 4 729 000 euron suuruisen sakon (kyseisen päätöksen 2 artiklan 1 kohdan e alakohta).
- 3 Kyseisen päätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan sakko oli maksettava kolmen kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.
- 4 Vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Kyseisen määräajan päätyttyä peritään ilman eri toimenpiteitä korkoa, jonka määrä määräytyy [Euroopan keskuspankin (EKP)] pääasiallisissa jälleenrahoitusliiketoimissaan soveltaman korkokannan, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä, mukaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona tämä päätös on annettu.

Jos 1 artiklassa tarkoitettu yritys nostaa kanteen, sen on katettava sakon määrä määräpäivänä joko antamalla hyväksytty vakuus tai maksamalla sakon määrä alustavasti [unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 soveltamissäännöistä 29.10.2012 annetun] komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1268/2012 [(EUVL L 362, s. 1)] 90 artiklan mukaisesti.”

- 5 Vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta perustuu delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 83 artiklaan, jonka otsikkona on ”Viivästyskorko” ja jossa säädetään muun muassa seuraavaa:

”1. Jos saamista ei ole maksettu 80 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun eräpäivään mennessä, saamisesta peritään korkoa tämän artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti – –.

2. Korkokantana saamiin, joita ei ole maksettu 80 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun eräpäivään mennessä, käytetään Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa erääntymiskuukauden ensimmäisenä kalenteripäivänä julkaistua Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioihinsa soveltamaa korkoa korotettuna

– –

b) kolmella ja puolella prosenttiyksiköllä muissa tapauksissa.

--

4. Kun on kyse sakoista ja kun velallinen antaa vakuuden, jonka tilinpitäjä hyväksyy maksusuorituksen sijasta, 80 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettua eräpäivästä laskettavan koron korkokantana käytetään tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettua, sen kuukauden ensimmäisenä päivänä voimassa olevaa korkoa, jona sakkoa koskeva päätös on annettu, korotettuna ainoastaan yhdellä ja puolella prosenttiyksiköllä.”

- 6 Delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 83 artikla perustuu unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta 25.10.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL 2012, L 298, s. 1; jäljempänä varainhoitoasetus) 78 artiklan 4 kohtaan, jossa siirretään komissiolle valta antaa saman asetuksen 210 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä yksityiskohtaisista säännöistä, jotka koskevat muun muassa viivästyskorkeja.
- 7 Vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa (ks. edellä 4 kohta) mainitussa delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artiklassa säädetään muun muassa seuraavaa:

”1. Jos Euroopan unionin tuomioistuimessa nostetaan kanne sellaista komission päätöstä vastaan, jossa määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen tai Euratomin perustamissopimuksen nojalla sakosta tai muista seuraamusmaksuista, velallinen joko maksaa asianomaiset saamiset alustavasti tilinpitäjän ilmoittamalle pankkitilille tai antaa tilinpitäjän hyväksymän vakuuden, ja nämä toimenpiteet ovat voimassa, kunnes kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty. Vakuus on riippumaton velvollisuudesta maksaa sakko, uhkasakko tai muu seuraamusmaksu, ja se on täytäntöönpanokelpoinen ensimmäisestä vaatimuksesta. Se kattaa saamiset sekä velan pääomasta että [varainhoitoasetuksen] 83 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua eräntyneestä korosta.

2. Komissio turvaa alustavasti maksetut määrät sijoittamalla ne rahoitusomaisuuteen; näin varmistetaan varojen suoja ja likviditeetti sekä pyritään saamaan varoille positiivista tuottoa.

--

4. Kun kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty ja kun sakko tai seuraamusmaksu on peruutettu tai sitä on pienennetty, voidaan toteuttaa mikä tahansa seuraavista toimenpiteistä:

a) aiheettomasti perityt määrät ja niistä kertynyt korko maksetaan takaisin kyseiselle kolmannelle. Jos kokonaistuotto asianomaiselta ajanjaksolta on negatiivinen, maksetaan takaisin aiheettomasti perittyjen määrien nimellisarvo;

b) jos on annettu vakuus, se vapautetaan.”

- 8 Delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artikla perustuu varainhoitoasetuksen 83 artiklan 4 kohtaan, jossa siirretään komissiolle valta antaa 210 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä yksityiskohtaisista säännöistä, jotka koskevat sakoista ja seuraamusmaksuista sekä niistä kertyneistä koroista peräisin olevia määriä.
- 9 Vuoden 2014 päätös annettiin tiedoksi kantajalle 11.12.2014.
- 10 Komissio muistutti 16.2.2015 lähetetyllä sähköpostiviestillä kantajaa siitä, että määrätty sakko on katettava kolmen kuukauden kuluessa kyseisen päätöksen tiedoksi antamisesta ja että kantajan on joko annettava riittävä vakuus tai maksettava sakko alustavasti, jos se päättää nostaa kumoamiskanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa.

- 11 Kyseisen sähköpostiviestin liitteenä oli 20.7.2002 päivätty tiedote, jonka otsikkona oli ”Information Note on Provisionally Paid or Guaranteed Fines” (Ilmoitus alustavasti maksetuista sakoista tai sakoista, joista on annettu vakuus). Kyseisessä tiedotteessa todettiin muun muassa seuraavaa:

”[Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annetun] komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 [(EYVL 2002, L 357, s 1)] 85 a artiklan mukaan tilinpitäjä perii asianomaiselta yritykseltä Euroopan unionin tuomioistuimessa nostetun kanteen kohteena olevat sakkojen määrät väliaikaisesti tai vaatii sitä antamaan vakuuden. Kun kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty, väliaikaisesti perityt määrät ja niistä kertynyt korko otetaan talousarvioon tai palautetaan kokonaan tai osittain asianomaiselle yritykselle.

--

Komission vuodesta 2010 lähtien määräämien sakkojen tapauksessa komissio sijoittaa väliaikaisesti maksetut määrät sellaisesta sijoitussalkusta koostuvaan rahastoon, jonka riskialttius rajataan enintään [kahden] vuoden kuluttua erääntyviin laadukkaisiin valtionluottoihin liittyvään riskialttiuteen ja jota komission yksiköt hoitavat.

Jos unionin tuomioistuin kumoo sakon kokonaisuudessaan tai osittain, komission on palautettava kumottu määrä kokonaisuudessaan tai osittain korotettuna varmalla tuotolla.

Tämä varma tuotto perustuu erityisen vertailuarvon tulokseen, joka suhteutetaan sijoituksen keston. --”

- 12 Asetuksen N:o 2342/2002 85 a artiklassa säädetään muun muassa seuraavaa:

”1. Jos yhteisöjen tuomioistuimessa nostetaan kanne sellaista komission päätöstä vastaan, jossa määrätään EY:n perustamissopimuksen tai Euratomin perustamissopimuksen nojalla sakosta, uhkasakosta tai muusta maksuseuraamuksesta, tilinpitäjä perii velalliselta asianomaiset saamiset väliaikaisesti tai vaatii velallista antamaan vakuuden, ja nämä toimenpiteet ovat voimassa, kunnes kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty. Vaadittu vakuus on riippumaton velvollisuudesta maksaa sakko, uhkasakko tai muu maksuseuraamus, ja se on täytäntöönpanokelpoinen ensimmäisestä vaatimuksesta. Se kattaa saamiset sekä velan pääomasta että [saman asetuksen] 86 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua erääntyneestä korosta.

2. Kun kaikki muutoksenhakukeinot on käytetty, väliaikaisesti perityt määrät ja niistä kertynyt korko otetaan talousarvioon tai palautetaan velalliselle. Jos on annettu vakuus, se pannaan täytäntöön tai vapautetaan.”

- 13 Delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 290 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti asetuksen N:o 2342/2002 85 a artikla kumottiin 1.1.2013 alkaen ja korvattiin delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artiklalla (ks. edellä 7 kohta).

- 14 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 20.2.2015 toimittamallaan kannekirjelmällä SEUT 263 artiklaan perustuvan kanteen, jossa se vaatii ensisijaisesti vuoden 2014 päätöksen osittaista kumoamista.

- 15 Kantaja maksoi sille kyseisessä päätöksessä määrätyn sakon alustavasti 9.3.2015.

- 16 Kantajan edustajat ilmoittivat komissiolle 10.3.2015 kyseisen kanteen nostamisesta ja sakon alustavasta maksamisesta.

- 17 Deleoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artiklan 2 kohdan mukaisesti kantajan alustavasti maksaman sakon määrä sijoitettiin sijoitusrahastoon, joka perustettiin alustavasti maksettujen sakkojen hallinnointiin liittyvien riskien vähentämisestä 15.6.2009 annetun komission päätöksen C(2009) 4264 final (Commission decision concerning the reduction in the risks of management of fines provisionally cashed) nojalla ja jota hoitaa talouden ja rahoituksen pääosasto (PO) (jäljempänä BUFI-rahasto). Kyseinen päätös perustui Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL 2002, L 248, s. 1) 74 artiklaan, joka korvattiin varainhoitoasetuksen 83 artiklalla.
- 18 Unionin yleinen tuomioistuin totesi 13.12.2016 annetussa tuomiossa Printeos ym. v. komissio (T-95/15, EU:T:2016:722; jäljempänä tuomio Printeos), että komissio laiminlöi SEUT 296 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua perusteluvelvollisuuttaan, ja näin ollen kumosi vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 1 kohdan e alakohdan. Kyseinen tuomio on saanut lainvoiman.
- 19 Komissio ilmoitti 14.12.2016 lähetetyssä sähköpostiviestissä kantajalle aikovansa palauttaa alustavasti maksetun sakon määrän ja toimitti sille tätä varten tarvittavat lomakkeet.
- 20 Kantajan edustajat lähettivät täytetyt lomakkeet 15.12.2016 sähköpostitse komissiolle.
- 21 Komissio ilmoitti 26.1.2017 lähetetyssä sähköpostiviestissä kantajan edustajille, että se palauttaa sakon seuraavan viikon aikana.
- 22 Samana päivänä kantajan edustajat vastasivat komissiolle vaativansa, että palautettavaan sakkoon sisällytetään siihen liittyvät korot siitä päivästä, jona kantaja maksoi sakon, eli 9.3.2015 alkaen, ja korkojen määrä lasketaan EKP:n pääasiallisissa jälleenrahoitusliiketoimissaan soveltaman korkokannan, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä (jäljempänä EKP:n jälleenrahoituskorko), mukaan, eli kyseessä on vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 3 kohdassa säädetty myöhässä (eli kyseisen päätöksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua määrääjään päätyttyä) suoritettuun maksuun sovellettava korkokanta.
- 23 Samana päivänä lähetetyillä kahdella sähköpostiviestillä (jäljempänä yhdessä riidanalainen sähköpostiviesti) komissio vastasi kantajien edustajille seuraavaa:
- ”Kuten teille 16.2.2015 lähetetyssä tiedotteessa selitettiin, alustavasti maksetut sakot on sijoitettu rahastoon. Jos sakko kumotaan, komissio palauttaa sen korotettuna vertailuarvoon perustuvalla varmalla tuotolla. Koska tämä tuotto oli negatiivinen, teille palautetaan ainoastaan pääoma.
- Tähän viestiin on liitetty tiedoksenne laskelma palautettavasta määrästä, jonka [yritys] D on todentanut.”
- 24 Komission lausumien, joita ei ole kiistetty, mukaan BUFI-rahaston kumulatiivinen tuotto oli negatiivinen vuonna 2015 (–0,09 %) ja vuonna 2016 (–0,265 %). Myös EKP:n talletuskorko (ECB deposit facility rate) oli negatiivinen 5.6.2014 alkaen, nimittäin –0,10 kesäkuusta 2014 alkaen, –0,20 syyskuusta 2014 alkaen, –0,30 joulukuusta 2015 alkaen ja –0,40 maaliskuusta 2016 alkaen. EKP:n jälleenrahoituskorko oli 0,05 prosenttia 9.3.2015 alkaen ja 0 prosenttia 16.3.2016 alkaen.
- 25 Kantajan edustajat vastasivat 27.1.2017 lähetetyllä sähköpostiviestillä, että komissio oli SEUT 266 artiklan nojalla velvollinen toteuttamaan kaikki tuomion Printeos täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet. He viittasivat väitteensä tueksi lähinnä 10.10.2001 annettuun tuomioon Corus UK v. komissio (T-171/99, EU:T:2001:249, 50–53 kohta, jäljempänä tuomio Corus), jossa todetaan, että tilanteessa, jossa toimi on jo pantu täytäntöön, kyseinen velvollisuus saattaa merkitä kantajan palauttamista tilanteeseen, jossa se oli ennen toimen toteuttamista (restitutio in integrum -periaate). Silloin, kun tuomiossa kumotaan tai pienennetään yritykselle kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi

määrättyä sakkoa, komissiolla on näin ollen velvollisuus palauttaa kyseisen yrityksen perusteettomasti maksama sakko, eikä tämä koske ainoastaan perusteettomasti maksetun sakon pääomaa vaan myös tälle määrälle kertyneitä korkoja.

- 26 Kantaja sai 1.2.2017 pankkitililleen komissiolta 4 729 000 euron suuruisen tilisiirron, mikä vastasi sen 9.3.2015 alustavasti maksaman sakon määrää.
- 27 Komissio hylkäsi 3.2.2017 lähettämällään sähköpostiviestillä kantajan väitteet erityisesti delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artiklan 4 kohdan perusteella. Se täsmensi muun muassa seuraavaa:

”Ensinnäkin asiakkaanne on itse valinnut alustavan maksamisen vakuuden antamisen sijaan. Asiakkaanne oli lisäksi täysin tietoinen siitä, että alustavan maksun määrä sijoitettiin rahastoon. Kyseisen rahaston toimintaa ja varman tuoton käsitettä selitettiin yksityiskohtaisesti teille 16.2.2015 lähetetyssä ’tiedotteessa’.

Koska 10.3.2015–25.1.2017 kertynyt kokonaistuotto on negatiivinen, varma tuotto on 0 euroa, joten asiakkaallenne palautettiin ainoastaan pääoma.”

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 28 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 31.3.2017 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 29 Unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin ehdotuksesta aloittaa suullisen käsittelyn ja esitti unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 89 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimenpiteinä asianosaisille kirjallisia kysymyksiä, jotka koskivat erityisesti 12.2.2015 annetun tuomion komissio v. IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83, jäljempänä tuomio IPK) vaikutuksia asian ratkaisemiseen, ja kehotti niitä vastaamaan näihin kysymyksiin osittain kirjallisesti ja osittain istunnossa. Asianosaiset toimittavat vastauksensa unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin asetetuissa määräajoissa.
- 30 Unionin yleinen tuomioistuin päätti kolmannen jaoston ehdotuksesta työjärjestyksensä 28 artiklan mukaisesti antaa asian laajennetun ratkaisukokoonpanon käsiteltäväksi.
- 31 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen (laajennettu kolmas jaosto) esittämiin kirjallisiin ja suullisiin kysymyksiin kuultiin 3.7.2018 pidetyssä istunnossa.
- 32 Vastatessaan unionin yleisen tuomioistuimen suullisiin kysymyksiin kantaja yhtäältä totesi, ettei se enää vetoa SEUT 266 artiklan ensimmäiseen kohtaan kanteensa ensimmäisen vaatimuksen ensisijaisena oikeudellisena perusteena itsenäisen oikeussuojakeinon merkityksessä, ja toisaalta vahvisti, että siihen sisältyvän ilmaisun ”korkokorvaus” olisi ymmärrettävä tarkoittavan tuomion IPK 30 kohdassa tarkoitettua ”viivästyskorkoa”, mikä kirjattiin suullisen käsittelyn pöytäkirjaan.
- 33 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- velvoittaa komission maksamaan 4 729 000 euron suuruisen summan perusteella laskettavan 184 592,95 euron viivästyskoron, jonka määrä määräytyy EKP:n jälleenrahoituskoron, korotettuna kahdella prosenttiyksiköllä, mukaan, 9.3.2015–1.2.2017 väliseltä ajalta (jäljempänä viitekausi) tai unionin yleisen tuomioistuimen sopivaksi katsoman muun korkokannan mukaan määräytyvän summan

- velvoittaa komission maksamaan edellisessä luetelmakohdassa vaaditulle määrälle 1.2.2017 alkaen viivästyskorkoa EKP:n jälleerahoitusliiketoimissaan soveltaman korkokannan, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä, mukaan siihen saakka, kunnes komissio on tosiasiallisesti maksanut kyseisen määrän siten kuin siitä määrätään tässä asiassa annettavassa tuomiossa, tai unionin yleisen tuomioistuimen sopivaksi katsoman muun korkokannan mukaan määräytyvän summan
 - toissijaisesti kumoaa riidanalaisen sähköpostiviestin
 - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 34 Istunnossa kantaja vaati, että edellä 33 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua EKP:n jälleerahoituskorkoa korotetaan 3,5 prosenttiyksiköllä.
- 35 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää korvausvaatimuksen perusteettomana
 - jättää riidanalaisen sähköpostiviestin kumoamista koskevan vaatimuksen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana
 - jättää delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artiklan 4 kohdan a alakohtaa (jäljempänä riidanalainen säännös) koskevan lainvastaisuusväitteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana
 - jos se pitää korvauksen tai korkojen maksamista kantajalle tarkoituksenmukaisena, suorittaa laskennan vastineen 65–78 kohdassa mainittujen kriteerien perusteella
 - joka tapauksessa velvoittaa kantajan maksamaan oikeudenkäyntikulut tai toissijaisesti, jos kantajalle myönnetään korvaus, määrää, että kukin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Oikeudellinen arviointi

Oikeusriidan kohde

- 36 Luovuttuaan kanteensa ensimmäisestä vaatimuksesta itsenäisenä oikeussuojakeinona siltä osin kuin se perustui SEUT 266 artiklan ensimmäiseen kohtaan (ks. edellä 32 kohta) kantaja vaatii ensisijaisesti SEUT 266 artiklan toisen kohdan, luettuna yhdessä SEUT 340 artiklan toisen kohdan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 41 artiklan 3 kohdan kanssa, nojalla, että sille myönnetään korvaus, joka vastaa sen viivästyskoron määrää, joka komission olisi pitänyt maksaa sille tuomion Printeos perusteella palauttaessaan sakon pääoman, jonka kantaja oli maksanut perusteettomasti kyseisellä tuomiolla kumotun vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti.
- 37 Kantaja täsmentää, ettei riidanalaisista säännöistä sovelleta etenkin SEUT 266 artiklan toiseen kohtaan ja SEUT 340 artiklan toiseen kohtaan perustuvaan vahingonkorvaukseen. Vaikka sitä voitaisiin soveltaa, komissio rikkoisi SEUT 266 ja SEUT 340 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 41 artiklan 3 kohtaa ja 47 artiklaa, mihin kantaja vetoaa SEUT 277 artiklassa tarkoitettua lainvastaisuusväitteen perusteella.
- 38 Kantaja vaatii toissijaisesti SEUT 263 artiklan nojalla riidanalaisen sähköpostiviestin kumoamista, koska se perustuu kumottuun oikeusperustaan, jota ei voida soveltaa, ja koska se on joka tapauksessa SEUT 266 ja SEUT 340 artiklan sekä perusoikeuskirjan 41 artiklan 3 kohdan ja 47 artiklan vastainen.

Ensimmäisessä vaatimuksessa esitetty ensisijainen korvausvaatimus

Asianosaisten lausumat

- 39 Kantajan mukaan komissio on lainvastaisesti jättänyt maksamatta sille viivästyskorkea alustavasti maksetulle sakon pääomalle. Kyseisen koron maksaminen on erottamaton osa kantajan palauttamista tilanteeseen, jossa se olisi ollut, jos vuoden 2014 päätöstä ei olisi tehty (tuomion Corus 54 kohta). Kantajan mukaan siitä, ettei se ole voinut käyttää perusteettomasti maksetun sakon pääomaa, on aiheutunut sille vahinkoa, koska sen on täytynyt turvautua muihin rahoituslähteisiin ja vastata viitekaudella otettujen kolmen pankkilainan kuluista, mikä tarkoittaa, että erityisesti vuoden 2014 päätöksen 92 perustelukappaleessa on rikottu riittävän ilmeisellä tavalla oikeussääntöjä, joilla annetaan yksityisille oikeuksia. Kantajan mukaan kyseisen perustelukappaleen riittämättömät perustelut eli sen tuomion Printeos 54 kohdassa todettu totuudenvastaisuus osoittaa, että komissio on rikkonut unionin oikeutta tahallaan sekä ilmeisellä, vakavalla ja anteeksiantamattomalla tavalla, mikä merkitsee harkintavallan väärinkäyttöä. Tämän vahvistaa erityisesti vuoden 2014 päätöksen muuttamisesta 16.6.2017 annetun komission päätöksen C(2017) 4112 final 16 perustelukappale, jossa myönnetään, että ”kaikilla yrityksillä oli Hamelinia lukuun ottamatta erittäin suuret yksilölliset tuoton ja liikevaihdon suhteet”. SEUT 296 artiklan toisessa kohdassa ja perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu perusteluvollisuus on kantajan mukaan näet perusoikeus, jolla varmistetaan toisen perusoikeuden, nimittäin perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettujen tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden, tehokas käyttäminen. Lisäksi sillä, ettei perusteettomasti maksetun sakon pääomalle ole maksettu korkoa, rikotaan riittävän ilmeisellä tavalla SEUT 266 artiklan ensimmäistä kohtaa (määräys 21.3.2006, Holcim (France) v. komissio, T-86/03, ei julkaistu, EU:T:2006:90, 32 kohta, jäljempänä määräys Holcim), jossa myönnetään subjektiivinen oikeus siihen, että unionin yleisen tuomioistuimen tuomiot pannaan täytäntöön moitteettomasti ja kokonaisuudessaan ilman, että komissiolla on tältä osin harkintavaltaa. Kantajan mukaan tätä lainvastaisuutta ei voida mitätöidä oikeussäännöllä, joihin riidanalaisessa sähköpostiviestissä vedotaan.
- 40 Tässä yhteydessä kantaja täsmentää yhtäältä, että asetuksen N:o 2342/2002 85 a artikla oli kumottu 1.1.2013 eli delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 voimaantulopäivästä alkaen. Asetus N:o 2342/2002 ei näin ollen ollut voimassa 16.2.2015, jolloin komissio lähetti sakon alustavaa maksamista koskevat tiedot, eikä 1.2.2017, jolloin se palautti sakon pääoman, eikä myöskään 26.1.2017, jolloin se lähetti riidanalaisen sähköpostiviestin. Kantaja katsoo, ettei komissio voi jälkikäteen korjata oikeusperustan puuttumista eikä sitä, ettei se ollut maksanut erääntynyttä korkoa, tukeutumalla delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artiklaan ensimmäisen kerran 3.2.2017 lähettämässään sähköpostiviestissä. Jos toisaalta olisi katsottava, että kyseisen artikla on kuitenkin asianmukainen oikeudellinen perusta, kantaja vetoaa SEUT 277 artiklan nojalla riidanalaisen säännöksen lainvastaisuuteen, kun otetaan huomioon SEUT 266 ja SEUT 340 artikla sekä perusoikeuskirjan 41 artiklan 3 kohta ja 47 artikla siltä osin kuin kyseisessä säännöksessä määrätään mahdollisuudesta olla maksamatta korkoa.
- 41 Ensinnäkin kantaja väittää lähinnä, että riidanalaisessa säännöksessä rikotaan SEUT 266 artiklan ensimmäistä kohtaa ja tarkemmin sanoen tuomioissa IPK ja Corus (54 ja 57 kohta) tunnustettua *restitutio in integrum* -periaatetta, jonka mukaan komissio on velvollinen palauttamaan perusteettomasti maksetun sakon pääoman lisäksi sille sen ajanjakson aikana, jona kantajalta evättiin kyseisen määrän käyttömahdollisuus, kertyneet korot. Tämä primaarioikeuden vaatimus on kantajan mukaan ensisijainen kaikkiin, mahdollisesti päinvastaisiin johdetun oikeuden säännöksiin nähden. Toiseksi riidanalaisessa säännöksessä rikotaan kantajan mielestä perusoikeuskirjan 47 artiklaa, sillä SEUT 263 artiklassa myönnetty oikeussuoja ei ole tehokas, jos asianomainen yritys ei voinut saada perusteettomasti maksettuun sakkoon liittyviä korkoja sen jälkeen, kun unionin tuomioistuin oli kumonnut päätöksen, jossa määrättiin sakko unionin kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi. Tämä saa luopumaan kanteen nostamisesta sellaisia päätöksiä vastaan, joissa määrätään seuraamus. Kolmanneksi riidanalainen säännös on kantajan mukaan myös perusoikeuskirjan 41 artiklan 3 kohdan ja SEUT 340 artiklan toisen kohdan vastainen, koska unionin tuomioistuin totesi 13.7.2006 antamassaan

tuomiossa Manfredi (C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 95 kohta), että jokaisen henkilön oikeudesta vaatia vahingon korvaamista seuraa, että vahinkoa kärsineiden henkilöiden ei ole voitava saada vaatia vahingonkorvausta pelkästään todellisesta vahingosta (*damnum emergens*) ja saamatta jääneestä voitosta (*lucrum cessans*), vaan heidän on voitava vaatia myös korkojen maksamista. Näin ollen kyseistä säännöstä ei voitu soveltaa käsiteltävässä asiassa, eikä sillä voitu korjata oikeusperustan, jonka perusteella komissio voi kieltäytyä maksamasta korkoa, puuttumista.

- 42 Komissio vastaa, että unionin yleinen tuomioistuin totesi tuomiossa Printeos ainoastaan, ettei vuoden 2014 päätöksen 92 perustelukappaletta ole perusteltu riittävästi, lausumatta kuitenkaan asiakysymyksestä eli kantajan osallistumisesta SEUT 101 artiklan rikkomiseen. Komission mukaan väite, jonka mukaan kyseessä olevat perusteet olivat totuudenvastaisia, on näin ollen merkityksetön, ja komissiolla oli valtuudet antaa päätös C(2017) 4112 final, jossa kantajalle määrättiin sama sakko kuin vuoden 2014 päätöksessä. Joka tapauksessa tällaista perustelujen riittämättömyyttä ei voida komission mielestä pitää riittävän ilmeisenä unionin oikeussäännön rikkomisena. Lisäksi sakon palauttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt on vahvistettu vuoden 2014 päätöksessä viittaamalla riidanalaiseen säännökseen, eikä kantaja ole kiistänyt tätä.
- 43 Toissijaisesti komissio muistuttaa, että SEUT 278 artiklan mukaisesti Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltävänä olevalla kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Koska kantaja ei ole vaatinut vuoden 2014 päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä, se oli täytäntöönpanokelpoinen, minkä vuoksi sakon alustava maksaminen oli perusteltua päätöksestä nostetusta kumoamiskanteesta huolimatta. Komission mukaan kantajalle ei ole aiheutunut käsiteltävässä asiassa mitään vahinkoa, koska sille palautettiin sakon pääoma, vaikka rahaston tuotto oli ollut negatiivinen. Komission ei myöskään voida katsoa syyllistyneen maksamatta jättämiseen etenkin siksi, että se palautti viipymättä kyseisen pääoman jopa ennen kuin tuomio Printeos sai lainvoiman.
- 44 Komissio väittää, että vahingonkorvausasiassa korkokorvausten tarkoituksena on pääasiallisesti korjata vahingon aiheuttaneen tapahtuman jälkeinen rahan arvon alenemisesta aiheutunut vahinko vahingonkorvauksen maksamiseen saakka ja saattaa vahinkoa kärsineen omaisuus mahdollisimman täydellisesti ennalleen (*restitutio in integrum -periaate*). Korkokorvausten myöntämiseen sovelletaan täten sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun edellytyksiä, jotka eivät täyty käsiteltävässä asiassa. Komission mukaan nämä korot olisi joka tapauksessa laskettava tosiasiallisesti aiheutuneen vahingon perusteella, ja tämä vahingon määrittämisessä otetaan yleensä huomioon Eurostatin toteama inflaatioaste kyseisenä ajanjaksona siinä jäsenvaltiossa, johon kantaja on sijoittautunut. Käsiteltävässä asiassa inflaatioaste oli Espanjassa viitekaudella 13.3.2015–1.2.2017 kuitenkin 0 prosenttia. Vaikka korkokorvaukset olisi pitänyt laskea EKP:n jälleerahoituskoron (ks. edellä 24 kohta) eikä inflaatioasteen perusteella, sovellettava jälleerahoituskorko ei olisi 9.3.2015 voimassa ollut 0,05 prosenttia vaan viitekaudella voimassa ollut korko, joka määritettiin 0 prosenttiin 16.3.2016 alkaen. Kahden prosenttiyksikön korotus on komission mukaan pois suljettu, koska korkokorvauksilla ei ole tarkoitus aiheuttaa lisää rasitteita velalliselle, jotta voidaan välttää maksuvelvollisuuden täytäntöönpanon viivästyminen tai rajoittaa sitä, mikä on viivästyskorkojen tarkoitus. Komissio kiistää sen, että kantajalle on aiheutunut vahinkoa sakon alustavasta maksamisesta ja kuluja aiheuttaneiden rahoituslähteiden käytöstä. Komissio täsmentää lähinnä, että tietyn määrän maksuvelvollisuuden täytäntöönpanon viivästyminen vuoksi määrättävät viivästyskorot on laskettava sen tuomion antamispäivästä lähtien, jossa tämä velvollisuus julistetaan, siihen päivään asti, jona ne on kokonaan maksettu. Korkokorvauksista poiketen kyseisiin viivästyskorkoihin sovellettava korkokanta on EKP:n jälleerahoituskorko korotettuna kahdella prosenttiyksiköllä. Sovellettavan koron korottamista 3,5 prosenttiyksiköllä, mitä vaaditaan analogisesti vuoden 2014 päätöksessä sakon maksamatta jättämisen tapauksessa sovelletun korkokannan kanssa, ei näin ollen voida hyväksyä.
- 45 Komissio katsoo, ettei riidanalaista säännöstä koskevaa lainvastaisuusväitettä voida ottaa tutkittavaksi ja että se on joka tapauksessa perusteeton. Tällaisen väitteen tutkittavaksi ottaminen riippuu pääasiassa nostetun kanteen tutkittavaksi ottamisesta. Käsiteltävässä asiassa riidanalainen sähköpostiviesti ei komission mielestä ole kuitenkaan kannekelpoinen toimi. Komission mukaan kyseessä olevalla

toimella ainoastaan vahvistetaan vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 3 kohdan toinen alakohta, jossa säädetään riidanalaisen säännöksen soveltamisesta tapauksessa, jossa kantaja päättää maksaa sakon alustavasti. Komissio katsoo, että koska kantaja ei riitauttanut kyseistä artiklaa mainitusta päätöksestä nostamassaan kanteessa, se hyväksyi sen lopullisen luonteen, minkä vuoksi sen kumoamisvaatimus ja näin ollen myös lainvastaisuusväite on jätettävä tutkimatta.

- 46 Asiakysymyksen osalta komissio muistuttaa ensinnäkin, että riidanalainen säännös on korvannut asetuksen N:o 2342/2002 85 a artiklan ja että siinä on täsmennetty alustavan maksun palauttamista koskevia edellytyksiä negatiivisen koron tapauksessa. Jos se, jolle sakko on määrätty, päättää – kuten käsiteltävässä asiassa – maksaa sakon alustavasti vakuuden antamisen sijaan, maksetut määrät sijoitetaan kyseisen säännöksen nojalla rahoitusomaisuuteen, jolla pyritään saamaan varoille positiivista tuottoa, mistä kantajalle on tiedotettu jatkuvasti. Siinä tapauksessa, että Euroopan unionin tuomioistuimien kumoaa ratkaisun, jolla sakko määrättiin, riidanalaisessa säännöksessä säädetään oikeuskäytännön mukaisesti pääoman ja siihen liittyvien korkojen palauttamisesta. Nämä korot ovat komission mukaan korvausluonteisia, ja niillä on tarkoitus korjata se, ettei alustavasti maksettu määrä ole käytettävissä maksupäivästä alkaen pääoman palauttamispäivään asti, sekä mahdollisesti aiheutunut vahinko. Sakon saajan edun mukaisesti riidanalaisella säännöksellä taataan komission mukaan se, että tämä saa negatiivisen koron tapauksessa vähintään pääoman kokonaisuudessaan, joten komissio maksaa negatiivisen tuoton kustannukset viitekaudella.
- 47 Toiseksi komissio katsoo, että riidanalainen säännös on SEUT 266 artiklan ja restitutio in integrum-periaatteen mukainen. Kyseisessä periaatteessa ei edellytetä korkojen keinotekoista palauttamista joka tapauksessa vaan ainoastaan erityisissä olosuhteissa, joista ei ole kyse käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon makrotaloudellinen tilanne, jossa kyseinen sijoitus on tuottanut negatiivisen koron. Tuomion Corus ja määräyksen Holcim julistamishetkellä erityissäännöksiä ei riidanalaisen säännöksen tavoin ollut vielä olemassa, eikä unionin yleinen tuomioistuin ole voinut ottaa huomioon tämänhetkistä taloudellista suhdannetta, jolle ovat ominaisia alhaiset, jopa negatiiviset korkokannat, koska ennen vuoden 2008 talouskriisiä negatiivisia korkokantoja oli vaikea ennustaa unionin jäsenvaltioiden taloudellisessa toimintaympäristössä. Oikeus perii positiivisia korkoja olisi kuitenkin vastoin taloudellista todellisuutta, jos se esiintyisi asiayhteydessä, jossa korkokannat ovat negatiivisia ja voivat johtaa perusteettomaan etuun. Käsiteltävässä asiassa riidanalainen säännös on komission mielestä jopa edullinen kantajalle, koska ilman tällaista erityissääntöä edellä 24 kohdassa mainittu negatiivinen tuotto olisi pitänyt vähentää pääomasta sen palauttamishetkellä.
- 48 Kolmanneksi komissio kiistää sen, että riidanalaisella säännöksellä rikotaan SEUT 340 artiklan toista kohtaa sekä perusoikeuskirjan 41 artiklan 3 kohtaa ja 47 artiklaa, koska kantaja ei esitä syytä, joiden perusteella se katsoo, että kyseisessä säännöksessä kyseenalaistetaan sen korvauksen saamista koskevan oikeuden tai korkojen perimistä koskevan oikeuden käyttäminen ja ettei se voinut käyttää oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan tuomioistuimissa. Komission mukaan kantaja ei voi myöskään perustellusti päätellä, että korkojen maksamatta jättäminen saa kilpailualan päätöksen adressaatit luopumaan sitä koskevan kumoamiskanteen nostamisesta unionin yleisessä tuomioistuimessa, koska (negatiivisten tai positiivisten) korkojen palauttaminen on toisarvoista sakon pääoman kumoamista koskevaan vaatimukseen nähden, eikä sitä voida ennakoita kanteen nostamishetkellä.

Unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisedellytykset

- 49 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unioni on SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettussa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: unionin toimielimen moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiallisesti syntynyt ja toimielimen toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. tuomio 20.9.2016, Ledra Advertising ym. v. komissio ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 50 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä edellytetään ensimmäisen edellytyksen yhteydessä, että on osoitettava riittävän ilmeinen sellaisen oikeusäännön rikkominen, jolla annetaan yksityisille oikeuksia (ks. tuomio 20.9.2016, Ledra Advertising ym. v. komissio ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 30.5.2017, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 51 Lisäksi on täsmennetty, että unionin oikeuden riittävän ilmeinen rikkominen on kyseessä, kun toimielin on rikkonut selvällä ja vakavalla tavalla sen harkintavallalle asetettuja rajoja, ja että tältä osin huomioon otettavia seikkoja ovat muun muassa rikatun säännön selkeys ja täsmällisyys ja rikatussa säännössä unionin viranomaiselle annetun harkintavallan laajuus (ks. tuomio 30.5.2017, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ainostaan silloin, kun kyseessä olevalla unionin toimielimellä on huomattavan vähän tai sillä ei ole ollenkaan harkintavaltaa, jo pelkän unionin oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2003, komissio v. Fresh Marine, C-472/00 P, EU:C:2003:399, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 4.4.2017, oikeusasiamies v. Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, 39 kohta).
- 52 Käsiteltävässä asiassa asianosaiset ovat eri mieltä siitä, perustuuko kantajalle palautetun sakon pääomaan liittyvien korkojen maksamatta jättäminen sellaisen oikeussäännön riittävän ilmeiseen rikkomiseen, jolla annetaan yksityisille oikeuksia.
- 53 Vahingonkorvausvaatimuksensa tueksi kantaja väittää yhtäältä, että SEUT 296 artiklan toisessa kohdassa ja perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua perusteluvelvollisuutta on laiminlyöty erityisesti vuoden 2014 päätöksen 92 perustelukappaleen yhteydessä, minkä vuoksi unionin yleinen tuomioistuin kumosi kyseisen päätöksen kantajan osalta tuomiolla Printeos, ja toisaalta, että SEUT 266 artiklan ensimmäistä kohtaa, jossa myönnetään subjektiivinen oikeus mainitun tuomion täysimääräiseen ja asianmukaiseen täytäntöönpanoon, on rikottu, koska komissiolla ei ole harkintavaltaa tältä osin eikä myöskään viivästyskorkojen maksamisen osalta.
- 54 Unionin yleisen tuomioistuimen mielestä aluksi on aiheellista tutkia, onko SEUT 266 artiklan ensimmäistä kohtaa rikottu riittävän ilmeisellä tavalla.

SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan riittävän ilmeinen rikkominen

- 55 SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla toimielimen, jonka toteuttama toimi on kumottu, on toteutettava tuomion, jolla kyseinen toimi kumottiin, täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet. On todettava, että kyseinen artikla on oikeussääntö, jolla on tarkoitus antaa yksityisille oikeuksia edellä 50 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetuilla tavoin. Siinä nimittäin määrätään toimielimelle, jonka toimi on kumottu, pakottava ja ehdoton velvollisuus toteuttaa asian voittaneen kantajan edun mukaisesti tuomion, jolla kyseinen toimi kumottiin, täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet, mitä vastaa kantajan oikeus kyseisen velvollisuuden täysimääräiseen noudattamiseen.
- 56 Jos siis päätös, jolla sakko määrättiin, kuten käsiteltävässä asiassa, tai päätös, jossa määrätään perusteettoman edun palauttamisesta, kumotaan, oikeuskäytännössä on tunnustettu kyseisen säännön nojalla kantajan oikeus tulla palautetuksi tilanteeseen, jossa se oli ennen kyseistä päätöstä, mikä tarkoittaa erityisesti perusteettomasti maksetun pääoman palauttamista kumotun päätöksen vuoksi ja viivästyskorkojen maksamista (ks. vastaavasti tuomion IPK 29 kohta ja tuomion Corus 50, 52 ja 53 kohta; määräyksen Holcim 30 ja 31 kohta ja julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus komissio v. IPK International, C-336/13 P, EU:C:2014:2170, 78 ja 79 kohta). Unionin tuomioistuin on tältä osin korostanut, että viivästyskorkojen maksaminen on kumoamistuomion SEUT 266 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanotoimenpide siltä osin kuin sillä on tarkoitus hyvittää kiinteämääräisesti sitä, ettei velkoja ole voinut käyttää saatavaansa, ja kannustaa velallista panemaan kumoamistuomio täytäntöön mahdollisimman nopeasti (tuomion IPK 29 ja 30 kohta).

- 57 Käsiteltävässä asiassa komissio vetosi erityisesti riidanalaiseen säännökseen tuomion Printeos täytäntöön panemiseksi ja perustellakseen päätöstään olla maksamatta korkoa kantajalle.
- 58 Tässä yhteydessä ei voida hyväksyä kantajan väitettä, jonka mukaan komissio on soveltanut virheellisesti asetuksen N:o 2341/2002 85 a artiklaa sen korvanneen riidanalaisen säännöksen sijaan (ks. edellä 40 kohta). Kuten komissio väittää, vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa, jota kantaja ei ollut riitauttanut asiassa T-95/15 ja josta on näin ollen tullut lainvoimainen, viitataan nimenomaisesti delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 90 artiklaan, kun on kyse asianomaisen yrityksen mahdollisuudesta maksaa sakon määrä alustavasti. Tätä arviointia ei kyseenalaista se, että kantajalle 16.2.2015 sähköpostiviestillä lähetetyssä tiedotteessa viitattiin vielä virheellisesti, kuten komissio itse myöntää, asetuksen N:o 2341/2002 85 a artiklaan. Kantaja ei myöskään kiistä sitä, että käsiteltävässä asiassa viitekaudella sakon sijoittamisesta BUFI-rahastoon saatu tuotto ei kerryttänyt korkoa vaan oli negatiivinen ja että komissio on näin ollen noudattanut riidanalaisen säännöksen soveltamisperusteita.
- 59 Edellä 56 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla on näin ollen tutkittava, voidaanko sitä, ettei komissio maksanut viivästyskorkoa, ja riidanalaisen säännöksen täytäntöönpanoa pitää käsiteltävässä asiassa SEUT 266 artiklan ensimmäisessä kohdassa esitettyjen vaatimusten mukaisena tuomion Printeos täytäntöönpanona.

Riidanalaisen säännöksen sovellettavuus ja velvollisuus maksaa viivästyskorkoa SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella

- 60 Kuten komissio myönsi istunnossa, kun otetaan huomioon riidanalaisen säännöksen sääntely-yhteys ja selkeä sanamuoto nimenomaisine viittauksineen muutoksenhakekeinoihin ja erityisesti tilanne, jossa päätöksessä määrätty sakko on kumottu, riidanalaisella säännöksellä on tarkoitus panna täytäntöön SEUT 266 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätyt vaatimukset. Komissio vahvisti lisäksi kirjallisissa huomautuksissaan, että riidanalainen säännös laadittiin sääntelyn saattamiseksi oikeuskäytännössä tunnustettujen eli tuomiossa Corus ja määräyksessä Holcim asetettujen vaatimusten mukaiseksi.
- 61 Riidanalaisesta säännöstä on näin ollen tulkittava SEUT 266 artiklan ensimmäisestä kohdasta johtuvien vaatimusten valossa siltä osin kuin se on mahdollista kyseisen säännöksen sanamuodon perusteella. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että johdettua unionin oikeutta pitää tulkita niin pitkälti kuin mahdollista siten, että sen sisältö on sopusoinnussa perussopimuksen määräysten ja unionin oikeuden yleisten periaatteiden kanssa. Tällaisessa lähestymistavassa ei sen sijaan voida päätyä kyseisen tekstin contra legem -tulkintaan, jota ei voida hyväksyä, jos sen merkitys on selvä ja yksiselitteinen eikä mahdollista tällaista tulkintaa (ks. vastaavasti tuomio 28.2.2017, Yingli Energy (China) ym. v. neuvosto, T-160/14, ei julkaistu, EU:T:2017:125, 151 ja 152 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. vastaavasti ja analogisesti myös tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Jos unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltävänä on SEUT 277 artiklassa tarkoitettu lainvastaisuusväite, sen on säännöksen, jonka merkitys on selvä ja yksiselitteinen, yhteydessä näin ollen ainoastaan tutkittava, onko sen sisältö sopusoinnussa perussopimusten määräysten ja unionin oikeuden yleisten periaatteiden kanssa.
- 62 Delegoidussa asetuksessa N:o 1268/2012 ei täsmennetä riidanalaisessa säännöksessä käytetyn ilmaisun ”ja niistä kertynyt korko” merkitystä. Siinä ei etenkään määritellä kyseisiä ”viivästyskorkoja” saman asetuksen 83 artiklassa tarkoitettujen korkojen tapaan. Myös riidanalaisen säännöksen oikeusperustana olevassa varainhoitoasetuksen 83 artiklan 4 kohdassa käytetään ainoastaan epämääräistä ilmaisua ”niistä kertyneet korot”. Varainhoitoasetuksen 78 artiklan 4 kohdassa, joka koskee unionin saamisen vahvistamista velalliseen nähden, viitataan nimenomaisesti viivästyskorkojen käsitteeseen. Vastatessaan unionin yleisen tuomioistuimen tätä asiaa koskeviin kirjallisiin ja suullisiin kysymyksiin komissio väitti

lisäksi lähinnä, että edellä tarkoitetut ”niistä kertyneet korot” eivät ole viivästyskorjoja eivätkä korkokorvauksia vaan sui generis -korjoja, jotka liittyvät yksinomaan tuottoon tai kannattavuuteen, joka olisi voitu saada tallettamalla pääoma tilille tai sijoittamalla se rahoitusomaisuuteen.

- 63 Komissio katsoo tässä yhteydessä lähinnä, että riidanalainen säännös ja delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 muut säännökset muodostavat maksettavia korjoja koskevan täydellisen sääntelyn silloin, kun velka palautetaan päätöksen, jolla sakko määrättiin, kumoamisen vuoksi, ja kyseinen sääntely on lähtökohtaisesti esteenä korkojen maksamiselle, jos riidanalaisessa säännöksessä asetetut edellytykset eivät täyty, kuten käsiteltävässä asiassa. Kyseisen säännöksen soveltamisesta riippumatta komissio ei sitä vastoin sulje pois mahdollisuutta maksaa korkokorvauksia vahingon korvaamiseksi eikä mahdollisuutta maksaa viivästyskorjoja, jos sakon pääoma palautetaan myöhässä. Komissio katsoo joka tapauksessa, ettei sen maksu viivästynyt käsiteltävässä asiassa, millä voitaisiin perustella tällaisten korkokorvausten maksaminen, ja korostaa palauttaneensa sakon pääoman kantajalle välittömästi ja viipymättä jo ennen kuin tuomiosta Printeos tuli lainvoimainen ja sulkee näin pois maksun myöhästymisen.
- 64 Kuten edellä 56 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä on tunnustettu, SEUT 266 artiklan ensimmäisestä kohdasta suoraan johtuvalla velvollisuudella maksaa viivästyskorjoja taannehtivasti tuomion, jolla kumotaan päätös, jossa määrätään perusteettoman edun palauttamisesta tai määrätään sakko, vuoksi on kuitenkin tarkoitus erityisesti hyvittää kiinteämääräisesti sitä, ettei kyseessä olevaa saatavaa ole voitu käyttää. Tässä yhteydessä oikeuskäytännössä otetaan huomioon se, että kyseisen päätöksen taannehtivan kumoamisen ansiosta kyseinen velka on olemassa siitä lähtien, kun päätöksen adressaatti on perusteettomasti maksanut vaaditun määrän, joten kyseisestä vaiheesta alkaen velallisena olevan tämän päätöksen tekijän maksu väistämättä viivästyy (ks. vastaavasti tuomion IPK 30 ja 76 kohta ja tuomion Corus 50–54 kohta). On täsmennettävä, ettei kyseisessä oikeuskäytännössä tehdä eroa sen mukaan, johtuuko kyseessä oleva tilanne päätöksen, jossa määrätään perusteettoman edun palauttamisesta, vai päätöksen, jossa määrätään sakko, kumoamisesta, vaan sitä sovelletaan kaikkiin velkoihin, jotka ovat syntyneet toimielimen toteuttaman toimen taannehtivan kumoamisen seurauksena, sanotun rajoittamatta kuitenkaan riidanalaisen säännöksen ulottuvuutta ja sovellettavuutta käsiteltävässä asiassa.
- 65 Näin ollen komissio väittää virheellisesti, ettei sen maksu viivästynyt 9.3.2015 alkaen eli päivästä, jona kantaja perusteettomasti maksoi alustavasti määrätyn sakon pääoman, alkaen ja ettei se ollut siten velvollinen maksamaan viivästyskorjoja. Koska vuoden 2014 päätös kumottiin taannehtivasti, komission tekemä kyseisen pääoman palautus oli väistämättä myöhässä kyseisestä alustavasta maksusta lähtien. Komissio oli näin ollen velvollinen maksamaan viivästyskorjoja SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti, jotta se voi noudattaa *restitutio in integrum* -periaatetta ja hyvittää kantajalle kiinteämääräisesti sitä, ettei tämä voinut käyttää kyseistä määrää.
- 66 Tästä seuraa lisäksi, että komissio katsoi virheellisesti, että riidanalainen säännös esti sitä noudattamasta pakottavaa ja ehdotonta velvollisuuttaan maksaa viivästyskorjoja SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla. Kyseinen säännös ei missään tapauksessa voi vaikuttaa tähän velvollisuuteen eikä sulkea pois tällaista maksua, koska siinä käytettyä ilmaisua ”niistä kertynyt korko” ei voida pitää ”viivästyskorjona” tai edellä 64 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettuna kiinteämääräisenä hyvityksenä vaan yksinomaan kyseisen määrän sijoittamisesta saatavana todellisena positiivisena tuottona.
- 67 Näin ollen kantaja toteaa aivan oikein, että tuomion Printeos vuoksi ja riidanalaisesta säännöksestä riippumatta komissio oli SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan, sellaisena kuin sitä tulkitaan oikeuskäytännössä, nojalla velvollinen kyseisen tuomion täytäntöönpanotoimina paitsi palauttamaan sakon pääoman myös maksamaan viivästyskorjoja hyvittääkseen kiinteämääräisesti sitä, ettei kyseessä olevaa määrää ole voitu käyttää viitekaudella, ja ettei komissiolla ollut tältä osin harkintavaltaa.

- 68 Tässä yhteydessä on hylättävä komission väite, joka koskee kantajan sen vuoksi mahdollisesti saamaa perusteetonta etua, että sakon pääoman tuotto oli negatiivinen viitekaudella eli että se sai liian suuren hyvityksen kyseisen määrän nimellisarvon palauttamisen vuoksi, koska tällainen käsitys on suoraan ristiriidassa oikeuskäytännössä korostetun viivästyskorkoa maksamalla tehtävää kiinteämääristä hyvitystä koskevan logiikan kanssa.
- 69 Kun otetaan huomioon komissiolla SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla oleva pakottava ja ehdoton velvollisuus maksaa tällaista korkoa ilman, että sillä on tältä osin harkintavaltaa, näissä olosuhteissa on todettava, että kyseistä oikeussääntöä on rikottu riittävän ilmeisellä tavalla, mikä voi synnyttää SEUT 266 artiklan ensimmäisessä kohdassa, luettuna yhdessä SEUT 340 artiklan toisen kohdan kanssa, tarkoitetun unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun. Tässä tilanteessa ei ole tarpeen lausua kantajan tältä osin esittämistä muista väitteistä eikä sen riidanalaisista säännöistä koskevasta lainvastaisuusväitteestä.

Syy-yhteys ja korvattava vahinko

- 70 On muistutettava, että SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa asetettu syy-yhteyttä koskeva edellytys koskee sitä, että väitetyn lainvastaisen toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on riittävän suora syy-yhteys (ks. tuomio 18.3.2010, Trubowest Handel ja Makarov v. neuvosto ja komissio, C-419/08 P, EU:C:2010:147, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 30.5.2017, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto, C-45/15 P, WU:C:2017:402, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 71 Käsiteltävässä asiassa sillä, ettei komissio ollut noudattanut velvollisuuttaan maksaa viivästyskorkoa SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, on riittävän suora syy-yhteys kantajalle aiheutuneeseen vahinkoon. Tämä vahinko on se, että viitekaudella menetettiin kyseinen viivästyskorko, joka suoritetaan kiinteämääräisenä hyvityksenä siitä, ettei kyseessä olevaa määrää ole voitu käyttää saman kauden aikana, ja joka vastaa sovellettavaa EKP:n jälleerahoituskorkoa korotettuna – kuten käsiteltävässä asiassa vaaditaan – kahdella prosenttiyksiköllä (ks. jäljempänä 74 kohta).
- 72 Tässä yhteydessä komissio ei voi moittia kantajaa siitä, että se vapaasti valitsi sakon alustavan maksamisen vakuuden antamisen sijaan, mistä myös aiheutui rahoituskustannuksia, vaikka se tiesi tai sen olisi pitänyt tietää riidanalaisessa säännöksessä säädetty palauttamisen edellytykset mahdollisen kumoamistuomion jälkeen. Kuten komissio itse myöntää, koska täytäntöönpanokelpoisesta päätöksestä, jolla sakko määrättiin, nostetulla kanteella ei SEUT 278 artiklan mukaisesti ole lykkäävää vaikutusta, sakon alustava maksaminen on asianomaisen yrityksen lähtökohtainen ja ensisijainen velvollisuus, jota käsiteltävässä asiassa vuoden 2014 päätöksen 2 artiklan 2 kohdassa myös edellytettiin. Näin ollen se, että kantaja päätti maksaa sakon alustavasti, on tämän päätöksen looginen seuraus, eikä se voi katkaista syy-yhteyttä todetun lainvastaisuuden ja aiheutuneen vahingon välillä.
- 73 Korvattavan vahingon määrästä on todettava, ettei komissio ole käsiteltävässä asiassa kiistänyt korvattavaa 184 592,95 euron pääomaa, jota kantaja vaatii 9.3.2015 alkaen kertyneenä maksamatta jätettynä viivästyskorkona maksettavana korvauksena, vaan ainoastaan sen korottamisen 2 prosenttiyksikön sijaan 3,5 prosenttiyksiköllä suhteessa EKP:n jälleerahoituskorkoon (ks. edellä 44 kohta). Näissä olosuhteissa on katsottava, että vaadittu pääoma on korvattava käsiteltävässä asiassa.
- 74 Kun otetaan huomioon tämä kiistäminen ja se, että kantaja vaati kannekirjelmän ensimmäisessä vaatimuksessa ainoastaan korvausta, jonka määrään sisältyy viivästyskorko, jonka määrä määräytyy EKP:n jälleerahoituskoron, korotettuna vain kahdella prosenttiyksiköllä, mukaan, ne ultra petita-periaate estää unionin yleistä tuomioistuinta kuitenkin ylittämästä tätä vaatimusta (ks. analogisesti tuomio 19.5.1992, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, C-104/89 ja C-37/90, EU:C:1992:217, 35 kohta). Tässä yhteydessä on todettava, että kantajan istunnossa esittämä vaatimus lisätä korotusta 3,5 prosenttiyksikköön – samoin kuin sen 26.1.2017 lähetetyssä sähköpostiviestissä esittämä vaatimus (ks. edellä 22 kohta) – on esitetty myöhässä ja että se on asianosaisten vaatimusten

muuttamattomuuden periaatteen vastainen (ks. vastaavasti tuomio 9.11.2017, HX v. neuvosto, C-423/16 P, EU:C:2017:848, 18 kohta). Lopuksi ainoastaan toissijaisesti, eli jos ensisijainen vaatimus hylätään, kantaja on vaatinut yleisen tuomioistuimen sopivaksi katsoman muun korkokannan määrittämistä.

- 75 Näin ollen tämä korotusvaatimus on hylättävä ja korvattavaksi määräksi on vahvistettava 184 592,95 euroa.

Toisessa vaatimuksessa esitetty viivästyskoron maksamista koskeva vaatimus

- 76 Koska kantaja on toisessa vaatimuksessaan vaatinut viivästyskoron maksamista edellä 75 kohdassa tarkoitettulle korvattavalle määrälle, viivästyskorkoa on maksettava tämän tuomion julistamispäivästä alkaen siihen asti, kunnes komissio on maksanut kokonaan määrän, joka määräytyy vaatimuksen mukaisesti EKP:n jälleerahoituskoron, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä, mukaan sovellettaessa analogisesti delegoidun asetuksen N:o 1268/2012 83 artiklan 2 kohdan b alakohtaa (ks. vastaavasti tuomio 10.1.2017, Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne v. Euroopan unioni, T-577/14, EU:T:2017:1, 178 ja 179 kohta).
- 77 Tämä vaatimus on sen sijaan hylättävä siltä osin kuin se koskee viivästyskoron maksamista 1.2.2017 alkaen.
- 78 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella vahingonkorvausvaatimus on hyväksyttävä, sellaisena kuin se esitetään ensimmäisessä vaatimuksessa, eikä toissijaisesta riidanalaisen sähköpostiviestin kumoamisvaatimuksesta ole tarpeen lausua.

Oikeudenkäyntikulut

- 79 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on olennaisilta osin hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut kantajan vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto),

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Euroopan unionin, jota edustaa Euroopan komissio, on korvattava Printeos, SA:lle siitä aiheutunut vahinko, ettei kyseiselle yritykselle maksettu 184 592,95 euron suuruista summaa, joka oli SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla maksettava sille 9.3.2015–1.2.2017 kertyneenä viivästyskorkona 13.12.2016 annetun tuomion Printeos ym. v. komissio (T-95/15) mukaisesti.
- 2) Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun korvaukseen lisätään tämän tuomion julistamispäivästä alkaen korvauksen täysimääräiseen maksamiseen asti viivästyskorko, jonka määrä määräytyy Euroopan keskuspankin (EKP) pääasiallisissa jälleenrahoitusliiketoimissaan soveltaman korkokannan, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä, mukaan.
- 3) Kanne hylätään muilta osin.
- 4) Komissio veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Forrester

Póltorak

Perillo

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä helmikuuta 2019.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta	1
Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset	6
Oikeudellinen arviointi	7
Oikeusriidan kohde	7
Ensimmäisessä vaatimuksessa esitetty ensisijainen korvausvaatimus	8
<i>Asianosaisten lausumat</i>	8
<i>Unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisedellytykset</i>	10
<i>SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan riittävän ilmeinen rikkominen</i>	11
<i>Riidanalaisen säännöksen sovellettavuus ja velvollisuus maksaa viivästyskorkoa SEUT 266 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella</i>	12
<i>Syy-yhteys ja korvattava vahinko</i>	14
Toisessa vaatimuksessa esitetty viivästyskoron maksamista koskeva vaatimus	15
Oikeudenkäyntikulut	15